

R. 107

Anul I. — No. 1.

Legatul prof. D. Pogrea Februar, 1915.

P313/425

FLAMURA

REVISTĂ LITERARĂ

ABONAMENTUL ANUAL

LEI 2.50

APARE LUNAR

ABONAMENTUL ANUAL

LEI 2.50

Redacția și Administrația: Str. Sineasca, 14 — Craiova

IN ACEST NUMĂR:

«FLAMURA».	Cuvânt înainte.
I. U. SORICU.	Gaudeamus (Poezie).
VAȘAR & MARTE.	Război în timp de pace.
TITU MIHNEA.	3 file (Poezie).
GABRIEL PROCA.	Gomora — clișee (Schiță).
V. FÎNTÎNEL.	Sbuciumări (Nuvelă).
ORION.	Tăcere! (Poezie).
ADRIAN IURUȘ.	Erotism (Poezie).
MARTE.	Insemnări cu creionul.
V. C. SENĂTEȘTI.	
V. D. C.	Cu praștia.
T. M. I.	Ecouri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Inv. P. 1147-1155

Prețul 20 Bani.

TIPARUL
„RAMURI”
CRAIOVA, 1915

FLAMURA

CUVANT INAINTE

Orice revistă nouă, aduce cu sine, între altele, ca sens de viață, — și promisiunea că va respecta un anumit „program literar“ fixat într'o direcție oarecare.

Revista „X“ nu va face cu niciun chip simbolism, până nu va pică din cer un *Verhaeren* românesc, revista „Y“ nu va deschide pentru întreagă lumea coloanele sale unor producții care să miroase a țări sau opinci, iar revista „Y-bis“ va impune colaboratorilor săi să-și învesminte inspirația în straiuri violete, perlate cu hipnoze, cloroze sau nevroze.

Absurditatea câtor și trele este evidentă.

Revista „X“ ar trebui să știe că până când cerul nu este întunecat de nori, din seninătatea lui nu isvorăște nici odată fulgerul, — și că mulți nori de inspirație simbolistă vor fi pătat viața literară apuseană, până să țâșnească dintre ei un Maeterlink; năsucul aristocratei reviste „Y“ să nu fie prea exclusivist cu tot ce miroase a „paysan“ în literatură, pentru că va trebui să-și încalce amarnic principiile de estetică literară, când „Baladele și Idilele“ maestrului Coșbuc o vor scrută muștrătoare; iar ridicolul revistei „Y-bis“ nu va fi întrecut de cât de absurditatea acelor oameni ce ar avea slăbiciune, și s'ar înconjură numai cu indivizii care vor purta o anumită croială la haină.

Nu e rușinos lucru să zici „simbolist“ „naționalist“ „decadent“, cum într'un bal mascat ai anunța „o Diană“, „un urs“, un marchiz?“.

Balul mascat e făcut să ne distrăm, și la o anumită oră toate măștile sunt smulse de pe fețe, pentru a se putea ști adevărata figură ce și-a păstrat anonimătul sub ele; — și ce veți face Dv., D-lor „reprezentanți de curente“, când publicul plictisit vă va striga: jos masca!

Tocmai atunci se va vedea cât de hibride v'au fost tumbelile de Vasilachi, și cât de mult v'a lipsit un fond sufletesc solid.

Nu există decât un singur FRUMOS, care devine simbolist, poporanist, naturalist, după plămădeala prisme sufletești prin care a fost privit de poet, sau de artist. E copilărie ceea ce fac cei ce vor să-l îngrădească să-l monopilezeze, — și apoi o accepțiune cât mai largă a acestui „Frumos“, denotă cât mai întinse perspective de vederi.

Ei! tocmai acestui FRUMOS neîngrădit, multiform, spontan, vom închina noi pe cât ne va sta în putință, toate coloanele revistei noastre.

* * *

Mulți s'au grăbit să semnaleze anarchia criticii literare, care-și face mendrele neînfrerată de niciun disciplinator energic, dar chiar ei au fost cei dintâi, care la prima ocazie și-au adoptat penițe de cauciuc, iar din toată parada intransigenții lor, nu le-au mai rămas decât niște umilite păreri-giruet, care se 'nvârteau după cum bătea vântul intereselor.

Semnalăm și noi lipsa unei critici obiective, neinfluențate, care să orienteze cu sinceritate masele de cititori, și pentru că avem o mare calitate „tinerețea“ — și e tinerețea aceasta o nebulie dulce de altfel care nu poate concepe o viață spirituală altfel decât eroică, — credem că ne vom putea respecta promisiunea ce-o dăm cu cele mai curate gânduri, de a nu permite niciunui fel de interes, — și gama lor este infinit de mare — să înfofolească vibrațiile energice ale judecății noastre literare.

Sperăm că publicul sătul de multe alte reviste în ale căror brațe ocrotitoare atâția găgăuți duc cel mai „dolce far niente“, va ști să aprecieze intențiile cinstite ale unor idealști iremediabili.

Și acum... cu speranța că cel puțin nu

va fi de prisos pornește sfoasa „Flamură“ pe acelaș drum, pe care atâtea alte surate înaintea ei, au pornit numai așa, ca să pornească: tâmpe, seci, banale, — atunci când paginile lor nu purtau din greu povara unor străni elucubrații de maniaci.

Fi-vom noi asemeni vre-uneia din acestea?

„Flamura“.

GAUDEAMUS

de I. U. SORICU

*Imbracă din purpur vestmînt luminos
Și întoarce-te, visul meu, iară,
Întoarce-te tînăr, semeț și frumos,
Purtînd în privire al zilei prin
Și'n mîină cereasca chitară.*

*Din giulgiul de umbră al nopții de ieri
Se întoarce duiosă inbirea,
Se întoarce fiorul seninilor seri
Și zimbet de mamă, și dulci mîngieri
Împrăștie darnică firea.*

*Credința, pe care în drum spre Calvar
Atîși farisei o răniră,
Puternică trece al nopții holar
Și flori cu potire de aur răsar
Din spinii ce fruntea-i răniră.*

*Ce n'a fost să vadă nici soarele sfiut,
Nici stelele bolții senine,
Ce n'a visat floare, nici om pe pămînt
Ce n'a ajuns încă cerescul avînt
Acuma se îndreaptă spre yvine.*

*Și-o lume de basme învie acum
În calea vieții curate,
Cîntări de mărire o întămpină în drum
Lumină și farmec, și dulce parfum
Spre sufletul meu se abate.*

*Mărire clipitei ce'n cale-mi te-a scos
Mireasă de vis dătătoare,
Mărire clipitei ce'n cale-mi te-a scos
Solie trimeasă din rai luminos,
De trei ori ți-aduc închinare!*

*Nu ruga îndreptată spre idoli păgîni
Ce nu vor de rugă să știe,
Și nu înpreunarea tăcutelor mini,
Ci sufletul mindru rămas din bătrîni,
Eu sufletu întreg ți-l dau ție!*

*Căci astăzi îmbracă vestmînt luminos
Și vine din nopți visul iară
Și vine mai tînăr, semeț și frumos,
Purtînd în privire al zilei prin
Și 'n mîină cereasca chitară!...*

GOMORA

— CLIȘEE —

de GABRIEL PROCA

Într'o seară de toamnă greoaie și monotonă, am stat două ceasuri la fereastra camerei mele, ce se deschidea deasupra trotuarului nedisciplinat al unei străzi—pasaj, între centru și mahală.

Voiam să mă gândesc cu totul la altceva decît la cea-ce mi-au sugerat tablourile vii, ce s'au cinematografiat prin fața ferestrei mele.

Atenția mi-o atrase mai întîi un hîrîit surd de tinichea, ce se năpustea supărător din susul străzii. Eră un ciîne, fugărit de o ceată de strengari desculți, cu bucele în vînt, cu obrajii roșii, care îi legaseră de coadă un vas spart de tinichea.

Cînd ciînele fu în fața mea, reușise să svîrle o distanță bunicică între el și ceata prigonitorilor săi oboșiți.

Surisei oarecum mulțumit de perspectiva salvării fugăritului, cînd tocmai țîșniră de prin porțile și gangurile vecine o puzderie de javre mici și impertinente, și numai vre-o doi ciîni în toată legea, care încolțiră pe fugar în zidul unei case, necăjindu-l, și hărțuindu-l.

Într'o fugă sosiră și prigonitorii dela început, și începură să-l bufnească cu pietre.

Eră un infern de șgomote surde, de lătrături, de strigăte, încât numai puteai alege nimic distinct.

Sărmanul fugar se întindea umilit cu pîntecele peste pietrele dolțuroase, arunca priviri timide, obidite, spre mizerabilii lui persecutori.

Il observai bine.

Eră un ciîne dolfan, puternic, — și pare că se

revărsă ceva negru pe dinaintea ochilor mei, cînd mă uitai cum îl hărțuiesc niște javre, niște căței cît pisicile, și ceata aia besmetică de plozi murdari. Și pare că-mi venea greu și pe cel dat în târbacă. I-ar fi fost atît de ușor să-și rotească o singură dată privirile supărate spre ținci, și o singură dată să-și repeadă colții în blana vreunui cumătru cățeluș, ca să pună pe fugă niște lași. Și totuș n-o făcea.

Ce instinct arbitrar îl împingea pe el să se umilească, să se tirie netrebnic, cînd se știa puternic? Credea el că, umilindu-se, își face mai cu putință salvarea? Dar, oare, animalele astea atît de inteligente, cîinii, nu știu ele că în fața lașilor nu trebuie să dezarmezi, că becisnicii cu cît te vād mai smerit, mai nesupărător, cu atît caută să te doboare,—împrejurări de felul acesta, fiind singurele lor terenuri de vitejie? Sau și în el se sbătea joscnicia gîndului, că puterea e cu cei mulți, fie ei cît de intimi. Dar ca să-și iasă din convingerea asta lipsită de curaj, n'avea decît să facă o sforțare!

În timp ce gîndeam astfel văzui, cu durere, că combatanții scosese ră pe adversar cu desăvîrșire din *luptă*. Blana jupuită îi singera pe alocuri, și tot corpul îi tremurā. M'am uitat fără să intervin, de teamă să nu pătesc ca Filippo din „Lăutarul din Cremona“.

Și, în timp ce înfrîntul se înfundă șovăind în întunerecul străzii, eu îmi urmai șirul gîndurilor...

Adică de ce tocmai cîinele acesta robust să fi căzut prada unor lași? Poate numai pentru că un vas spart de tinichea zăcea jumătate în praf la un colț de stradă, pentru că niște ținci lipsiți de bună-creștere n'aveau ce face, și pentru că în momentul acela un cîine trecuse liniștit pe acolo.

Il vor fi atras cu vorbă bună, — desigur, — de au reușit să-i atîrne târbaca.

Puah! Eterna poveste a mișăliei omenești, reprodusă pînă în cele mai neînsemnate mediuri de vîetăți.

După aceasta, cu capetele plecate, privindu-se duios, și cu obrazii împurpurați, trecură doi îndrăgostiți. Ea frămînta în mîini zăpăcită, încîntată poate, un buchețel de trandafiri, desfrunzindu-l fără milă, iar el îi vorbea mișcîndu-și atectat buzele, și cu o licărire pofitoare în ochi. Cînd fură în fața ferestrei mele, el nu se sfi să-i spue: „Iubirea mea... — Nu putui să prind mai mult. Surisei ironic, dar și îngăduitor. Hm! Maestatea sa Minciuna!

Nu se depărtaseră bine domniile amorezați, și întîlniră, venind din partea opusă, un grup de oameni, din care se deslușeau vre-o trei uniforme polițiste.

Un băiat ca de 19 ani, cu fața palidă, slăbănoagă și blîndă.

Ochii lui erau plîși, și nu îndrăsnia, de rușine, să-i ridice de pe caldarîm.

Trei sergenți de stradă îl înconjurau, dintre cari unul îl ținea de braț. Imediat în urma lor gîfăia obosit un domn pîntecos, cu obrazii roși și grași; iar după domnul pîntecos, urmau cîțiva curioși.

Intrebai pe unul din acești curioși.

— A furat?

— Da, doi poli din teșgheaua stăpînu-său, domnu ăla, rumenu. O lichea domnule, căuta s-o mai repare către poliție că e sărac, că e mamă-sa bolnavă, și de-aia... păi, canalia dracului, dacă e băiat sărac, să fure? Că e mă-sa bolnavă... Păi, pentru aia *nemulțumește el pe D-zeu?* A! Țștia is oameni periculoși, domnule!

Bietul de tine! Tu nu știai că nu ți-e îngăduit să furi decît numai după cet-ei îmbogăți? Și-apoi 40 lei!! — Pușcăriă o să te mănince, amice, că n'ai tact. În țara Românească trebuie să furi mii de lei, ca să scapi de poliție, și de oprobiul public. Ce lume! Ce lume! Auzi colo!

Și trîntii geamul supărat.

În seara aceea am citit un roman din literatura noastră originală, intitulat „*Raiul pe pămînt*“.

3 FILE...

de TITU MIHNEA

3 file —

rupte din romanul

Ce nu știu unde s'a 'nceput,

— roman pe care autorul

scriindu-l, n'a știut ce-a vrut,

3 file —

din romanul mistic

al celei mai serine vieți,

găsite rătăcind prin praful

strivit de cei mai fazi drumeți,

3 file —
a căror slove șterse,
le deslușesc abia-abia,
pe cari, o, Doamne, cine știe
cîji le-au citit 'naintea mea!,

3 file —
rupte din mijlocul
conflictului intens, spontan,
Din cel mai palpitant capitol
al celui mai duios roman,

3 file —
care spun de-o mască,
de-o inimă și-o agonie
și-un suflet care joacă dramă
într'un decor de comedie

3 file —
scrise 'ntr'o pustie
de un paria genial,
și care-a 'nebunit de groază
în preajma rîndului final,

Roman cu litere de sânge scris pe

3 file —
de papir:

*E rostul tot al vieții mele
E tot al vieții mele fir.*

SBUCIUMĂRI

de V. FÂNTÂNEL.

O locuință mică de mahala... Tot pratul ridicat de trăsuri s'a așezat straturi, straturi pe lângă giurgiuvelele 'nvechite ale ferestruiei. Nici un sgomot în curte, nici-o adiere de viață 'n casă, nici măcar coșul, jumătate ruinat de timp nu dă semn că 'n acel bordei poate dăinui cineva; iar când amurgurile dulci de primăvară amuțese sgomotul mahalalei, o lumină galbenă tremurătoare, străbate așa de greu prin geamul prăfuit. Iar mai târziu, când și felinarele-și sting încetul cu încetul lumina roșatică, la ferestruie apare-o figură palidă, îmbătrânită de suferințe, niște ochi, o! niște ochi învăpăiați de revoltă sufletească, aburiți dulce de scripările unei dureri tot așa 'mbătrânite ca și ea... O radieră repede, fină și nepotrivită privirilor ei

de leoaică rănită,—de mulțumirea gândului c'a doua zi va avea eu ce trăi îi surescită nervii, își prinde buzele 'ntre dinții ei albi și după un răstimp stinge lumânarea. Aceeași scenă se petrece în fiecare noapte târziu, când mahalaua doar me și relele amorțese sub vălul de negură, și 'n fund sub pleapele obosite de somn și griji. Și după ce 'n camera mică, rece și pustie, se lasă umbră ea și 'n suflet, ochii bătranei mai scăpărau puțin, par'că zărind încă în infinitul tremurător, văpăi de luminare galbenepalide.... Se urcă binișor lângă cei doi copii — o fată și-un băiat, — îi atrage pe fiecare mai aproape de sân și-i încălzește până simte că corpul lor micuț s'a desghețat.... apoi adoarme.

.....
E un răsărit palid. Razele bolnave, de-abia ajung la ferestruia prăfuită de mahala. Cîrpiri sgomotoase, fluerături de paseri obosite de veghe lângă cuiburi, acorde melodios de priveghetoare, vâjeit de apă revărsată, huruit de roți, strigătele copiilor de veselie, lătrături clemenitoare de javre, miros inecăcios de praț,..... umplu această zi de primăvară, nervoasă, tristă și obositoare. În casa bătranei se 'ntâmplă ceva neobișnuit. S'aude-un scârțăit de ușe, apoi un țipăt lung, subțire și dureros de copil. Decinii aleargă. În patul sărăcăcios, stă rece, întins-înțepenit, corpul văduvei. În figura ei, în privirile reci și fixe ale ochilor ei, se oglindea aceeași durere și rănire sufletească. Mâna stângă era așezată așa cum o pune de atâtea ori, când serile târziu, obosită de lucru și mulțumită că va avea ce da mîncare copiilor a doua zi, dormea încălzindu-și mititeii dragi.

Acum dormea de veci. Sufletul ei rănit de răutățile omenești călătorea 'ntr'alte sfere; iar copilașii ei perduseră pe aceea care luptase cu căldura corpului ei bolnăvicios și 'nflămâzînt, contra igrasii, a pustiiului și-a frigului ce le 'ngheța oasele. Copilașul a fost luat de-un negustor; fetița de-un unchi bogat tare, și fără copii. Avariția însă ca 'ntotdeauna e singurul ecou în aceste suflete sterpe.

Diață fără senin, zile lungi de amar, nopți trecute 'n suspine 'n camera veșnic rece, priviri îndurerate la cari răspundeau vederile lacome de aur,.... strecurau în sufletul micii Lola, picături reci de ghiață par'că. Și copila creșcu ca și durerea. Poate aceasta-i era singura mîngăere, — singura mîngăere „durerea”. Și ce dulce-i uneori să n'ai de cât această mîngăere; să nu poți număra suferințele, să stai așa cu sufletul înghețat

și să simți cum tot mai greu te-apasă ceva, și-apoi să plângi. Ochii ei negrii, cu candidă privire, par'că ar fi căutat ceva; iar adâncimile lor de neguri fixau un infinit de culori și nuanțe dureros de dulci. Căuta acel infinit de dureri, acea exuberanță de licăriri scânteietoare, înlăcrimate și melancolice, o rază dulce, o rază de căldură..... Și nu se găsea. În sufletul unchiului său, era același rece vâl al dorinței de aur și pe-alt cineva n'avea. Și 'ntr'o senină zi de Mai o licărire se văzu în fundul negurilor din ochii ei frumoși. Cunoscuse un tânăr. Erau vecini. El venise aci pentru câteva luni, după ce și-a făcut studiile într'un oraș mare. Niciodată n'a cunoscut altă frumusețe decât viața 'ntre cărți și nici altă cale decât a școalei și-a aleei de lângă râul Jaleș, noaptea târziu când nu 'auzea nici-un foșnet, când totul curgea liniștit, ca un vers în suflet.

Într'o zi colegii îl luară să-l plimbe prin localurile de petreceri nocturne.

— „Bradule“, — îi ziceau ei în ironie, văzând răceala sufletului său când vorbeau cu atâta patimă de aventuri, — de ce nu te pleci să vezi și lumea care trăește la rădăcinile tale seculare ?

Și 'nsfârșit „bradul“ se plecă. Era o seară urâtă de lanuar. Într'o cameră, pe o stradă dela periferia orașului, s'auzea multă vorbă, chiot, cântece amestecate cu sunetele stridente de cheflii. Intrareă..... „bradul“ de odinioară cedase. Un miros de fum de țigare, gălăgie, sgomot, vorbe 'nterupte, amenințări, fasoane, hârșcăituri de cisme, lovituri de bastoane,..... un adevărat iad, îți lua și vederi și-auz. Se-ășezară la o masă. Octav simțea un tremurat furtunos în tot corpul, apoi un ujuț ușor prin minte, dureri, o scârbă de josnicia vieții. O femeie, o nenorocită de femeie decoltată se-apropie de masa lor.

— „Dani!“ strigă unul din ei și ea, cu mișcări repezi, automate fără eleganță se aruncă pe genunchii lui. O sărutare, câte-va cuvinte și plecară 'ntr'o cameră alături.

După o jumătate de oră veniră iarăși. În mișcărilor ei același mașinalism, aceeași răceală; în ochii lui o licărire de mulțumire bestială.

— „Bravo“, aplaudară colegii în timp ce Octav cu ochii înroșiți de fum de tutun și de durerea orgiilor omenești lăsă capul în jos și 'ngână mai mult pe nas, înmormântându-și în piept un gălgăit de plâns: „Se vinde carnea“.

— „E beat“, spuseră amicii.

Da beat, beat de durerea acestor nemeritici omenești.

De-atunci n'a mai fost de cât odată în

acel oraș de orgii. Se stabilise 'n orașelul T., unde credea că va fi liniștit când cunoscuse pe Lola. Cazda lui — o femeie bătrână — era soră cu unchiului Lolei. Borbiră intim, par'că se cunoșteau de mult. Dătrâna lui gazdă îi spuse chiar din prima zi povestea acestei orfane. Un zâmbet dureros de compătimitor se ivi pe buzele-i rumene de tinerețe.

Ea venea des, el o întâmpina cu glume îi întindea mâna prieteneste, apoi o privea fix în ochii ei înfrigați de suferințe. Atunci un fior dulce și cald îi pătrundea sufletul și lăsa privirile 'n jos; iar mâna-i gingașe se 'ngropa 'n palmele lui,

— „Lola“, ce nume frumos „Lola, îi zise el într'una din zile.

Ea-l privi 'n ochi lung, în timp ce lacrimile curgeau șiroaie din izvorul suferinței pe care-l hrănise atâta timp cu nevinovăția sufletului său.

— De ce plângi Lola? Ai un prieten, — și lacrimile-i veniră 'n gât, o apropiere de pieptul său, îi puse capul pe umăr și ea plânse-așa mult, îmbrățișată de-un prieten, — primul.

Era 'ntâia dată 'n viața ei atât de amară când auzea vorbe sincere, pline de căldură și iubire. Și-așa în fiecare zi, el îi eșea 'nainte glumind, ea-i răspundea veselă până când capul i se pleca din nou drăgălaș pe pieptul lui tânăr și lacrimile iar curgeau ca dintr'un izvor fără sfârșit.

— De ce plângem noi când ne sărutăm? Așa se 'ntreba fiecare și iarăși fiori calzi de tremurări ucigătoare le cuprindea sufletul! iar izvorul lacrimilor se deschidea din nou.

Într'o Duminică veni o rudă — se zice a ei, și-o ceru unchiului său pentru ca s'o 'nvețe croitoria, în atelierul său din R.

N'a mai așteptat altceva unchiul său; era prima ocazie de-a scăpa de ea. Erau chel-tueli și auru-i greu, și numai pentru aceea ce știu să-l facă. Primi vestea 'ngrozită.

După masă se 'ntâlni cu Octav. Aceiași privire plină de iubire. Fruntea ei însă, luă o înfățișare 'neordată, ochii nu-i mai selipiră de bucurie ca până aci.

Eu plec la R. Octav, — acolo mă trimete unchiu la o rudă a mea ca să 'nvăț croitoria. Tu să mă uiți, eu însă te voi iubi.

El făcu o mișcare repede, o prinse de mâini și iarăși se alipiră obrajii lor înflăcărați, rămânând așa par'că să se eterizeze. Dar lacrimile nu mai curseră. Era întâia oară, când lacrimile nu mai înrourau iubirea lor. Și lacrimi mai erau. Le simțea fiecare venind până sub pleoape și totuși nu curgeau, Sunt liniștiri sufletești când totul doarme 'n

interiorul ființei tale și numai durerea roade încet, încet ca un pârau cu unde cristatine malurile de granit ale munților uriași. Și în această monotonă durere sufletească ar fi stat mult; ar fi voit să nu mai știe că sunt; să nu mai fie.

Trenul sboară către orașul R. În legăturile sale cadente îți isvorăsie în suflet o lenevire somnoroasă și idei bnlăvicioase te copleșesc. Lolei îi trec prin minte toate amănuntele vieții de copilărie și suferințe, apoi clipele dulci și trecătoare ale unui început de iubire și gândul i se oprește mai mult, mai mult asupra Lui. Și din nou se văzu o licărire în fundul negurilor din ochii ei frumoși... Să fi fost o hotărâre acea expresie, să fi fost o nădejde viitoare, cine știe...

Trenul se oprește. Intre lume multă pornește cu pretinsa-i rudă. Pe-o stradă principală e atelierul de croitorie. I se defo camera sărăcăcioasă și mică. Nici nu se instalează bine și viitoarele-i prietene venită să-i facă cunoștință. Cea mai mare, Vioreca, îi strânse mâna ca și cum s'ar fi cunoscut din copilărie.

Ea luă naivitatea drept sinceritate. Se nseră de-abinele. În camera pecină s'aud țipete vesele, râs, petrecere par'că. Lola sta turburată la masă, simțea cum sângele i se scurge prin vine; ar fi vrut să țipe, să se revolte; dar nu putea. În camera vecină se petreceau lucruri din cale-afară de rușinoase. Vai! și era atâta sinceritate în privirile Viorecii; ce grozav îi părea gândul ca aceiași ochi ar putea ascunde așa de bine priviri de pofiri animalice.

A doua zi avu o vizită neașteptată și puțin plăcută.

— D-l Ioneseu, îl recomandă Vioreca. Era fratele amantului ei. Atât așteptase. O ființă nouă pentru imoralitățile lor. Într'un moment rămaseră singuri. El se apropie de ea, o privi curtenitor, o prinse cu degetele sub bărbie și uru să zică ceva. N'avu timp însă, că ea-l somă s'o părăsească. Sgomotul alarmă pe stăpână care veni imediat.

— Ce, te-ai supărat drăguță?

Ea se repezi la sânul pritinsei rude, și-o rugă să nu mai primească astfel de oameni. Atunci o voce rece, poruncitoare-i răspunse:

— Trebuie să fii așa cum e lumea, așa sunteți voi, fetele, nu puteți trăi numai din vârful acului, și plecă.

Lola rămăsă aiurită de durere, de surprindere, de revoltă.

— Noi suntem de vânzare? O, nu, nu se va întâmpla aceasta. Și iarăși isvorul lacri-

milor se deschise. Veni Vioreca și-o găsi plângând.

— De ce plângi Lola? Ai o prietenă.

Cuvintele acestea-i deșteptau în minte un vis dulce, plăcut, de fericire trecută, care însă tot mai păstra în sufletul ei sincer parfumul acelor simțiri.

Și eu am fost ca tine. Și-am venit mână de multe neajunsuri și mizerii aici.

Femea care ne plătește, întâi ne vinde.

Ea a făcut avere mare pentru c'a știut „să-și vândă carnea“.

— „Să-și vândă carnea“?, rosti automat, cu privirile n'furiate, cu pumnii n'cleștați, mușcându-și buzele de indignare.

— Da Lola, da scumpa mea „să-și vândă carnea“, și-atunci când nu mai poate să se vândă pe sine, atunci ne vinde pe noi nenorocitele acestea, cari n'avem putere să ne opunem. Așa am pășit și eu, am fost rugată, ademenită și-apoi forțată.

Vioreca plecă. Lola cu capul ei frumos, aplecat pe masă, plânse mult, apoi când nu mai auzi nici-un sgomot voi să se culce.

Era noaptea târziu. Se duse să n'chidă ușa; dar n'avea nici-o neuitoare. Incepuse s'o doară capul, simțea în tot corpul o n'frigurare, o amorțeală și-o oboseală omorătoare.

Se culcă, nu putea adormi. Dar ochii i se n'chid și somnul, singurul refugiu pentru suferinzi, o cuprinse ușor, ușor.

Avea friguri, numai simțea nimic; vise frumoase de fericire o transportau iarăși în brațele Lui, apoi mai furtunos se iveau alte figuri, mai rele, mai schimonosite. De-odată ușa se deschide ușor, o formă albă înaintază către patul ei, se așează binișor, desface cu îndemănare un colț al plapomei și intră sub el. O mișcare nervoasă, o sbuciumare, un țipăt înăbușit, gemete sfâșietor de dureroase, cari par'că eșeau din fundul unui mormânt și apoi un plâns furtunos de copilă..... o nouă barbarie.

Octav plecase după o săptămână dela despărțire. Cătasă să ocupe un loc în lupta politică făcând și pe avocatul. Intre camarazi găsisă atâta răutate, atâta perversitate, în cât căută să le micșoreze numărul. În lupta politică și mai multă nemernicie. Acolo se vând conștiințele, se vinde morala, se vinde și onoarea. Era desnădăjduit,—văzuse lumea prin prisma cea mai ideală, nu știuse ce-i minciuna, răutatea, invidia,—când primi dela Lola o scrisoare. Erau numai câte-va rânduri.

„Adio, scumpule, adio. Eu nu mai sunt a

ta precum nici sufletul meu. Am fost vândută,—aşa's orfanele. Lola“.

Citi, rămase încremenit; iar mai citi, apoi cu ochii rătăciți urmărea ceva par'că în spațiul extrem de vag al cugetării. Dar nici-o nălucaire nu-i putu da o idee; iar citi și iarăși rătăci în intensitatea gândurilor ce năvăleau în mintea lui înebunită de durere. Ochii ei erau numai izvorul fericirii lui, glasul ei, farmecul iubirei sincere; iar sufletul ei numai al lui. Cu toate acestea un gând îi fulgeră prin creier. Cu primul tren plecă spre R. Pe drum sdrobirea lui sufletească se mărea din ce în ce și mintea îi eră înfrigurată de gândul unei nenorociri. Când intră în camera Lolei o găsi plângând.

— De ce plângi Lola. Ai un prieten care nu te uită. Atunci o fulgerare sdrobitoare-i cuprinsese tot corpul, simți dureri în tot ce eră ființa ei, puterile i se slăbiră, o amețeală dulce-i copleși corpul și sufletul și nu mai simți decât o isbire ușoară când căzu leșinată lângă picioarele lui. El o luă de brațe, o ridică, o spălă puțin cu apă pe obraji ei palizi până-și reveni. Ochii ei mari și negrii aburiră de durere, uru să spună ceva; dar cuvintele i se înecară în gât și isbueni în plâns.

El ridică fruntea în sus, lacrimile picu-
rau grăbite către pământ.

— Totul se vinde 'u lume. Se vând conștiințele, ze vinde onoarea, patria, „se vinde carnea“ se vând și sufletele. Și am și eu un suflet. Ce voi face eu el? E fermecat, e 'n lanțurile unei sclavii de fericire și nu-l voi vinde: atunci îl voi ucide. Da, mai bine ucis decât vândut.

O detunătură puternică răsună și corpul lui scaldat în sânge se prăbuși puternic la pământ...

După o săptămână acelaș tren care du-se se pe Lola la nefericirea ei, o aducea înapoi la locurile fericirii trecute așa de săpate 'n sufletul său.

— El a murit, cugeta ea — crezând că mi-am vândut sufletul. El a murit și e mai ușor să mori; eu voi trăi să sufăr, — așa a fost hărăzit sufletul meu. Cu pașii trecuți se apropia de locurile sfintei iubiri. Trecu pe lângă coliba elipelor fără de seamăn și se îndreptă către o mahala la o casă mică cu ferestruța prăfuită... Prin acoperișul ei sburau vesele paserile Primăvara. furtunile-l ridicau; iar ploile ajungeau până înăuntrul colibeii de suferințe. Totul eră ruinat. Pereții fără var, patul pe care murise mama ei scumpă rămăsese numai cu câte-va scânduri. Vânturile băteau prin spărturile ușii și

hornul sobei. Imbrăcată 'n doliu părea un înger trist. Voia să plângă și nu mai putea; țipa și glasul i se îneca; se sbătea și trupul ei ostenit și slăbit numai putea suporta, apoi se așeza pe pat, adormea, visa grozavii, se svârcolea și iarăș se culca.

Într'o noapte târziu, târziu, la ferestruța prăfuită se ivi o figură palidă, fața i se încorda, ochii ei aiurau, priviri nebune, scânteetoare, dușmănoase, vesele, țipete, vorbe dulci, răs, svârcoliri, totul făcea ca monotonă tăcere de odinioară să fie turburată—eră ne bună.

Într'o zi senină de Mai, o licărire grozavă se ivi în fundul negurilor din ochii ei frumoși, sparse totul, luă un cușit mare, se uită la el cu veselie și zise;

— De ce plângi Lola? Ai un prieten.

Apoi o mișcare și izvorul suferințelor și lacrimilor curgea în șiroaie de sânge cald și roșu căci „Sufletele nu se vând“.

TĂCERE!...

de ORION

Să nu 'ntrebați de unde viu
Și nici mai mult ca voi ce știu,
Nici iscodiți un pumn de serum
De câte vise mor pe-un drum
Din care cel întors cu greu,
Uă îndeamnă să tăceți mereu
Tăcere!

Să mai știu nu vroi
Nimic din câte știți și voi!
O sdreanță asvârlită în tină,
Alteînd-va haină de regină
N'o 'ntrebi ce cale-a străbătut
Pin'a se 'nlănțui de lut!

Tăceți!
De s'ar putea v'ași cere
Nici să mai răsufiați, tăcere!

O, cine picură 'n fereastră
Si'n liniștea din preajma noastră,
Ca izvorit din umezi oase,
Ăst stol de note virozoase?
Sunt flori de măr ce tremură?
— O, cit îmi sfișie de greu
Mormîntul sufletului meu
Viața pomilor de-afară!

Tăceți!

Vai, ce tumult sonor!
Oprți al gândurilor sbor,
Oprți a inimii svćenire,
Nervoasa genilor elipire!

Tăceți!

Să curgă 'nceet tăceri
În calmul violetei seri,
Și să-mi înăbușe împietrite
Fiorii inimii rănite.

Tăceți, nesăbuită turmă,
E poate noaptea cea din urmă
În care vă mai cer tăcere
Ați duce mâine cu fanfare
Un strop de resturi funerare
La fntirim,— sau unde vreți;
Azi însă, azi tăceți... tăceți!

Război, în timp de pace

de VASAR & MARTE

Bat tobele, tresaltă inimile de mândrie, imnuri proslăvesc ocrotirea dreptilor și-a dreptății, trăznete iadul pe pământ, mintea care odinioară cugetase liniștit la rostul lumii, acum se turbură; ochii albaștrii ai pictorului, poetului, artistului se înroșesc de groază, și sângele curge valuri, valuri, pe altarul sfânt al idealului...

Atâtea milioane de ființe scrâjnese din dinți de ură, de desnădejde și atâtea alte milioane plâng; — atâția infirmi, atâția nenorociți ai soartei...

Și avem de aceștia și noi. Geme văzduhul de suferințele fiilor neamului nostru, spumegă Dunărea de sângele lor, s'asfîșiează atmosfera Bucurinei de praful puștei, vuesc Carpații de blesteme, Oitul vine spumegat de lacrimile văduvelor și a orfanilor și ne plânge crivățul o melodie sfâșietoare, sacră, a suferințelor și muritorilor de foame în țara lor.

Și noi ascultăm această melodie, inimile ni se strâng, privirile ni se înrăutățesc, sângele fierbe și-am vrea să năpustim, să distrugem, să nimicim totul cu beția furiei îngrămădită an de an, deceniu de deceniu, în sufletul celui veșnic insetat de un ideal devenit paradox, în mintea celui veșnic sicăit de realizarea acestui ideal fantomă.

Dar ca o hidră, lașitatea unor gândiri egoiste, unor griji josnice, ne sug vloga avântului din primul moment de exploziune de suflet; ochii își ard încet sclipirile de răușate, și plângem lacrimi de crocodil — atît putem să facem acum.

Atunci trebuie să ne luăm fiecare locul lui de luptă, fiecare să lucrăm ocolo unde avem chemarea pînă cînd ora supremă va bate furtunoasă, impetrioasă, covârșitoare.

Sunt și în timp de pace mîni care se înfierbîntă, inimi cari svćenesc, suflete care se trudesec și zi și noapte, același haos de mișcare, aceeași încordare ca și pe cîmpul de harță războinică...

Dar și mai greu; căci, ce e războiul, ce sunt eroii? Un moment de nebunie, în care nu mai simți nimic decît bătăile unei inimi, și nu mai vezi nimic decît pe dușman, — închizi ochii, și ființa ta se transformă într'un animal, ucizi, schinguești, învingi sau ești învins; pe cîtă vreme lupta de mărire morală, — civilizația — e un război lent, mult mai groaznic, mult mai decisiv în existența națională, unui popor.

Pot să-ți moară armate întregi; dar dacă sufletul rămîne integru, dacă ceea ce e ființa ta națională, nu e știrbită, poporul nu va peri niciodată. Va pieri statul formal, mecanic, dar va dăinui cît lumea în conștiințe, în suflete.

Nu mai avem o Polonie stat, va trăi însă cît omenirea o Polonie mare, triumfală, atîta timp cît vor mai isvorî din valurile cristaline ale piriului de suflet polonez „Senkiewickz-i“ — și alții.

Războiul se pregătește întii în suflete; în fiecare minte trebuie sădită ideea unei conștiințe, în fiecare inimă să tremure trebuința unei vieți eroice și în fiecare lumniniș din adîncurile ființei noastre o mîndrie și o încredere în viitor. Și pentru aceasta trebuie luptă aprigă, căci piedicile-s mari și ațîțările dușmanilor nu ne slăbesc. Deci atîta timp cît nu vom fi chemați sub drapelul războiului de sînge să stăm neclintii la posturile noastre să ducem cu succes acest mare război al timpurilor de pace.

Ne-a mers vestea că suntem un popor eroic în săsboaic.

Nu e de ajuns.

Să căutăm ca și în timp de pace să ne războim tot cu faimosu-ne eroism contra egoismului ce din nefericire ne caracterizează, contra întunecului ce-și mai arată din cînd în cînd în men-

talitatea cutărui consingean obrazul hid, compromițându-ne și bruma de spoială cu care ne-am înstrăiet, contra cointeresărilor meschine, și contra mercantilizărilor rușinoase ce și-au făcut o nouă uneltă și din picul de ramură a preocupărilor ce ne rămăsese senină: din literatură.

Suntem martorii unor eforturi uriașe, unor crâncene lupte economice ce se dau tacit în sînul țerișoarii noastre; proaspăt deșteptată la o viață mai intensă și mai conștientă.

Ne-am asigurat, prin muncă fără preget o garanție serioasă de existență și prependerență economică.

Putem să rostim fără teamă de a da greș că fețele unor Kogălniceanu sau Brătianu ar rădică de entusiasm, inimile lor a crește de mîndrie dacă un vis neasămuit de frumos ni-i iar înhumă din nou și ni-i iar țintui martori în fața celerității progresului nostru economic.

Nu e de ajuns însă atît.

Mai purtăm încă inimi în piept și nu trebuie să le uităm.

Ne putem lipsi pe bună dreptate de valurile de sunete aurifere ce-ar rătăci de peste graniți, spre inima țării noastre, dacă ele vor încărcă atît de mult atmosfera minților încît vibrațiile plăpînde ale unei inimi care cere și ea dreptul la viață nu se vor mai desluși, dacă ele vor pestilența atît de mult conștiințele încît vor ucide în fașa redeștătării umila noastră viață spirituală, existența noastră culturală.

Prea ne-a copleșit toate grijile setea banului. Zădărnicească și nebunii viața cu altruism și cu călduri eroice.

Cît ne privește, neguțătorim cu plăcere și „altruismul“, în măsura în care ne poate îngroșă punga cu bancnote.

E rușinos dar e adevărat!

EROTISM

de ADRIAN IURUȘ

Stînd goală în fața oglinzii
Pari cea mai frumoasă naiadă
Te 'mbată parfumul de carne
Și-ți muști din a pielii zăpadă.

Din cap doar un gest faci, sălbatic,
Și umerii-ți umpli de smoală,
Te 'nfășuri în păr, și nebună.
Dansezi în splendoarea ta goală.

Iți freci aiurită în palme
Al boiului sfirc, cu putere,
Fiori voluptoși prin tot corpul
Ți străbat, și țipi de plăcere.

Și chipu-ți privești drept în față,
De-un spas m dulce gura-ți se strînge
Ai vrea s'o sârui, nu se poate,
Și buzele-ți muști pîn 'la sînge.

Te lași pe-un fotoliu, pe spate,
Te sbați ca 'n strânsori efemere,
Și plîngi cu sughițuri nebune
Strivită de-atîta plăcere.

INSEMNĂRI cu CREIONUL

de MARTE.

1. *Poezia anului 1914.*

De sfortări onorabile n-a fost vădud anul literar 1914. Numai sfortări însă, realizările putându-le enumără pe degetele dela o mână.

Mai întii poezia.

Un singur volum „Statui“, sonetele poetului ieșan *Codreanu*, se poate ridică cu adevărat deasupra evenimentelor literare mărunte.

Neobicinuit de binevoitoarea critică, prin unanimitate consacrare strălucită, a dat dreptul „statuilor“ să 'ntârzie încă multă vreme proaspete în mintea iubitorilor de frumos, iar anului literar 1914, apoteozat de aureola succesului acestui mare poet să-și reclame în istoria ultimului deceniu epitetul de „norocit“.

„Departă... și-a intitulat *D-1 Săulescu* volumul de poezii. Dintre cei mai noi, D-sa pare a fi cel mai interesant tilmaci al preocupărilor de literatură cerebrală.

N'are cultul cuvintelor, versul d-sale curge omogen, curat, fără țîșniri nici scăderi, și îți lasă întotdeauna sufletul ușor turburat de comoziunile unui mister, dacă nu sfâșietor — și doar în Romantele pentru mai tirziu“ ale maestrului Minulescu, întilnești atari misteruri — neliniștitor în orice caz.

D-l *Ion Pillat* e încă tânăr, totuși are flexiuni de vers și o remarcabilă căldură de inspirație, care ne anunță volume mai solide. O oarecare revistă, al cărei nume nu-și are locul aici, s'a pripit sa vadă în D-l Pillat încă de pe acum (și cu ocazia noului său volum „Externități de-o clipă“) o personalitate desăvârșită, în stare să tirașcă după sine o nouă școală.

Nici vorbă că exagerarea este prea evidentă, ca amintita revistă să nu-i fi putut face simpatizantului poet decît un prost serviciu.

D-l *V. Demetrius*, de mediocritatea căruia ne făcuseră volumele de proză ce le avea la activul D-sale, o perfectă convicțiune, a svîrlit cu ultimul volum de „Sonete“ un puternic leș în balanța credințelor noastre defavorabile dînsului. Il putem asigura pe bună credință că stilul D-sale greoi, ilogic, forțat, îi dă tot dreptul să se lase de poezie fără pierdere. Sunt teme superioare în aceste „Sonete“, e adevărat, dar haina în care le îmbracă e cu totul nepoetică, și sugrumă ideea.

D-l *Volbură Poiană*, e un tânăr poet naționalist. O ploaie de pastişări după toți și în deosebi după Coșbuc și Goga e ultimul său volum „Glasul Brazdelor“.

D-l Poiană nu va reuși niciodată să intereseze atît timp cît își va turna în vechile tipare inspirația d-sale, săracă de altminteri. Va mai da d-sa la iveală multe alte volume, însă de prisos va fi neîncetat cît timp nu se va scutura de influențe străine, și cît o simțire neînfrînată și sinceră, nu-i va fi singurul îndemn imperios de a scrie.

Poate am omis ceva, din ce s'a scris în acest ultim an ca literatură poetică. — Am făcut-o cu vrere.

Proza o vom analiza în numărul cel mai apropiat.

2) Reviste care apar..

Unde duce mercantilizarea scrisului?

— La bagajuri literare insuportabile, de felul celui pe care îl închină oportună „Flacăra“ *Bucovinei*.

Suntem înșfîrșit complect edificați de isvorul cascadei de succese eftine, ce i se îngrămădesc pe conștiința de patru ani de zile.

Este această „Flacăra“ un fel de pânză de cinematograf, lipsită de orice culoare, de cele mai elementare principii estetice deci, pe albul căreia se proiectează cu o punctualitate surprinzătoare uneori, fiecare eveniment de actualitate, cu nuanțele sale proprii.

Mă explic. Rînd pe rînd revista d-lui Banu, a închinat numere cuprinzătoare „Ardealului“, „Noului Rege“, „Bucovinei“. A mai închinat însă ceva mai înainte un număr d-lui Ionel Brătianu, cu ocazia venirii d-sale la guvern. Aha! Am înțeles!

Nu mi-e în gînd însă, să amintesc cititorilor talentul de a face tumbe al „Flăcării“, fiind acesta un teren de discuție epuizat aproape de orice interes nou; — altceva m'a îndrumat să încep liniile acestea. E vorba de ridicolul la care se expun scriitorii cu oarecare vază, răspunzînd atît de slab — și nici nu se poate în alt mod, — obligațiunii retribuite a revistelor de condiția celei de care am pomenit mai sus, de a stoarce rînduri de literatură — aparența de simțire să nu le lipsească, — dintr'un domen de inspirație peste hotarele căruia poate că nici le trăsise vreodată prin cap că vor călca.

Așa se înțelege de d-l Ion Al. George, despre care cel puțin ne obicuisem să credem că nu e în stare să se compromită, scrie versuri ca acestea:

„Tu, sora cea mai mică !)
„Ce-ai fost într'o coroană cea mai rară
„Și mai de preț din nestemate,
„Te întorci de suferinți iluminată...
„Cu laur verde vom încinge
„Fruntea ta martirizată“.

de ce d-l Gregorian, autor al ațitor versuri generoase, publică un sonet atît de sărăcuț în imagini, și de ce d-l Eftimiu a fost tentat să-și demorminteze de prin unghere, acel fragment din „Ringala“, condamnat poate de însăși mina poetului să-și aștepte botezul flăcărilor din cămin de împreună cu întreaga piesă din care a fost desprins, și în care în cel mai fericit caz, nu poate depăși, fără teama de ridicul pragul unei alte edituri decît a „Casei Bisericii“ (vezi rolul mitropolitului Grigore) — și poate tot de aceea oportuna revistă aduce aserțiunii cuiva, care sună cam astfel: „Frate din Ardeal sau Bucovina, cea mai rentabilă meserie“, un argument atît de sănătos cum e deschiderea pe larg a coloanelor ei, lipsitului de orice valoare literară Domn G. Rotică. (E Bucovinean Domnul Rotică).

Păcat de articolul d-lui Lovinescu care e pur și simplu delicios. (Mă gîndesc cu groază ce-ar fi ieșit dacă și D-lui Lovinescu i s'ar fi împus să scrie ceva despre Bucovina).

1) Bucovina.

Publicul însă, (o, publicul!) va mări fără încetare tirajul acestei reviste ori de câte ori ea va comite o nouă „închinare“ — iar închinările vor curge ploae; astfel se vor închina numere din „Flacăra“ Macedoniei, Cadrilaterului, Mahalalei românești din New-York, iar la rigoare, când nu se va mai avea cui, chiar insulii Șerpilor, — și poeți buni își vor mai pune și de-acum înainte la grea încercare, un pic de renume cu multă trudă și timp înfiripat.

O, tempora, o, mores!

CU PRAȘTIA...

„PUTEREA DESTINULUI“

roman de D-I N. RĂDULESCU-NIGER

S'a scris că mult rău îi priește literaturii neglijența criticii de a reliefa operele de valoare, din care multe rămân astfel în umbră.

Și se cere o îndreptare, fără 'ndoială. Aceasta nu se va putea face însă pînă cînd încercările nereușite, anemice, în domeniul literar, nu vor fi sdrobite, — cu atît mai mult cu cît aceste dispensabile lucrări sunt răspîndite cu o artă care-i caracterizează indeobște pe toți autorii unor atari producții.

Critica e unicul mijloc de orientare pentru cititori, și ea trebuie să se conducă după norme bine stabilite, căci tocmai ca sămănătorul care întii curăță locul de bălării pentru a lăsa să crească cu toată energia ei planta folositoare, criticul trebuie să curețe ogorul literaturii, pe care au crescut în voe atîtea „bălării literare“, pentru ca lucrările de valoare să nu fie asfixiate încă în leagăn, și personalitățile, cei care sunt cineva, să nu vegeteze neapreciați ia spatelul celor ce se impun publicului naiv, prin mijloace care nu au nimic comun cu onestitatea și buna creștere.

Din această lipsă de activitate cît mai vehementă a criticii, au profitat mulți, edificîndu-și un „nume literar“, care din nenorocire e singura busolă de orientare a cititorilor fără pregătiri speciale. D-I Niger a avut acest noroc poate mai mult decît ori care alt „nechemat“ prozator sau versificator al nostru.

Un șir de romane — care nu se mai termină, — unele mai infirme ca altele, au găsit o largă ospitalitate în masele cititorilor de toate categoriile. Și critica a tăcut, tace, și va tăcea.

Iar publicul în această desorientare s'a rezimat pe prolificitatea autorului, și mai ales pe reclama și pe aparența exterioră a romanelor.

Pe copertele cu tablouri alegorice, — și unii cititori cumpără aceste lucrări numai de dragul sulimenelei, — titlul romanului trebuie să fie secondat de cuvinte late, frapante pentru sentimentalii „patriotici“.

Și răzimat pe acest piedestal fals, cît și pe reclama premiilor de la „Universul“ — nu căutăm să demascăm toate aceste înfinit de multe miloace, — s'a putut ridică acest romancier, ce-a știut să aibă întotdeauna tactica momentului.

Unul dintre romanele-i recente, este „Puterea Destinului“.

Incontestabil, un roman care este menit să iasă din fruntul foiletoanelor de tarabă, trebuie să aibă tendințe curate și sincere.

La început, „Puterea Destinului“ te face să ai concepția că baza plămădirilor sufletești a persoanelor acestui roman este moralitatea, și că sufletele lor — atît de oscilante la unele, — sunt alese dintr'o lume ideală și prin urmare nici-o pată de răutatea moralitate, sau patimi nu trebuie să le domine. Vom vedea însă că numai la început.

Ca să analizez fiecare tip în parte, mi-ar trebui timp, pentru că — o boală incurabilă a D-lui Niger, care dovedește și mai mult calibrul producțiilor d-sale, — de la început faci cunoștință c'o ploaie de figuri, — mai mult nume de cît figuri — fără nici un rost cel puțin trei pătrimi din numărul lor așa de respectabil. Jumătate însă din acuste persoane cari se învîrt la întimplare și atît de automat, sunt plămădite din aceeași pastă sufletească. Singur Radu e mai unitar și mai stabil, — dar și el relativ numai.

Soția lui e schițată mai palid ca toate figurile romanului, și răul e cu atît mai mare, cu cît ea pare a fi eroină — am zis *pare*. — Sufletul ei a fost isbit de toate furtunile suferințelor romantice, iubire-gelozie, prietenie-trădare, răutate, și suferințe de diverse nuanțe. Toate aceste raze sufletești, sunt însă lipsite de cea mai elementară pricepere de zugrăvire. Tendința principală pare la început a fi moralitatea, dar mai tîrziu și impresia aceasta se șterge cu desăvîrșire, și înfilnim pasagii de felul celor ce urmează.

— „Așa e, Dane, că Elsa e foarte drăguță?”

— În 'adevăr, e foarte drăguță.

— E fire cam visătoare... Ia vezi, n'ar fi rău...

— Cum Aliso? Ai crede? Dar vom fi rude...

— Prin alianță... S'a mai văzut...“

(Un amănunt pentru cine nu cunoaște romanul: Alisa era logodită cu fratele Elisei, iar Dan și Alisa sunt frați).

Cum e deci posibil ca o atare alianță imorală să fie admisă de caracterele de al căror platonism făcuse d-I Niger atita paradă copilărească?

Dan și Elsa puteau rămîne tipuri ale suferinței, și rolul moral al romanului era atins.

Și acum, — cum rămîne cu bombasticul titlu de „Puterea Destinului“? De unde reese înrăurirea acestei forțe fatale, care-a inspirat cugetătorilor Greci, în decursul multor secole, atîtea tragedii rămase celebre? — Dintr'o înlănțuire atît de naturală, și uneori banală, a faptei care cari surmenează acțiunea? — S'o creadă dînsul.

De altminteri ni-i cunoscută — chiar D-sa mărturisește — dilema în care l'aruncă întotdeauna determinarea titlurilor, fapt care l'a hotărîrî să recurgă la opinia prietenilor întru intitularea romanului „Străin în țara lui“. Dar

să nu ne mire. Ar fi putut D-l Niger să-și boteze ultima creațiune nu „Puterea Destinului“; ci „Dragoște fără noroc“, „Suflete învrăbite“, „Între amor și datorie“ etc., —și asta foarte bine; căci dacă e vorba să ne frământăm mintea ca să stabilim rostul titlului în relația lui cu romanul însuși, apoi mai ușor și mai logic mințuim trebușoara asta, servindu-ne de una de intitulările improvizate mai sus, decât de numele actual.

Iată însă c'am atins altă slăbiciune capitală a romanului: *lipsa de unitate*.

Am spus mai sus că autorul a îmbulzit în acțiune o ploaie de persoane. (Eu unul m'am văzut forțat să le notez pe hîrtie ca să nu le uit). Ei! Persoanele acestea, n'au altceva mai bun de făcut, și în loc să vertebreze cu modesta contribuție a figurației lor coloana cerebrală a principalei acțiuni, se apucă să mai înnoade și ele vre-o 6 alte romane de sine stătătoare, în cadrul aceleiași roman. Prea mult, D-le Niger.

Ce să mai vorbim de stil? Un adevărat interminabil proces verbal, dacă nu, în cazul cel mai rău, o searbădă povestire băbească.

Păcat de atîta energie și timp cheltuite fără nici un folos,—exclusiv cel bănesc de succesul căruia cred c'a fost stimulat D-l Niger să dea la iveală mereu alte romane noi.—Sau poate chiar aci se întilnesc și intențiile D-sale?.

În cazul acesta, mă 'nchin!

V. C. Senătești.

„Criticul e un fel de veghetor, un călău dacă vrei al literaturii și în loc de a se ocupa exclusiv numai de ce e mare, trebuie să-și îndrepte adese ori atenția asupra tuturor celor mici, ca ei să nu copleșească, să nu compromită ce e mare și frumos.....”

Ironia și disprețul sunt arme cinstite“.

Spunea regretatul critic Ilarié Chendi în „Foiletoane“.

Conducându-ne după această credință nu vom lăsa nici noi să se strecoare neobservate jigăniile mult încercatei noastre literaturi. Astfel în localitate și-a scos zilele trecute al 3-lea număr revista „Viața Literară“.

Mai întâi facem două excepții onorabile: D-nii I. U. Sorișu și D. Iov, cari nu sunt cu nimic culpabili de tumbele ce-și au origina la redacția acelei reviste.

Dar să lăsăm să pledeze în favoarea noastră însăși citațiile ce le reproducem imediat.

„Ci 'mboldu-i cere 'n fața Ei a-l duce

Dar ei stăpânul ochi grei și-a 'nchis

Și-apoi un tremur prinde să-l apuce“.

Sonetul din care desprindem aceste versuri îl iscălește D-l C. Botez.

Să-i fie de bine!..

O masacrare odioasă a suferit „Pan“ al lui V. Hugo, de pe urma talentelor de traducător ale D-lui Al. Iacobescu, de producțiile căruia gem pagini întregi. Cităm sfârșitul:

„Căci, sfinți poeți în artă trăește-un glas *sublim, Adânc, nesigur, tainic, misterios, intim* (Calificativele se puteau prelungi la infinit. O, 'tu, tiranie a versului!).

„Și schimbător ca valul de-o rază turburat;
Printr'un ecou de-o clipă în zări e 'mprăștiat
Și sub cântarea voastră suspină 'n trist delir

Ca un imens clavier!“.

Sărmanul Hugo!

„Ași vrea-și cât de dornic sunt

Să pribegesc prin lume

Să uit deapururi chipul ei

Si ia de-al meu nume,

Și rătăcind mereu, mereu,

În lumea neumblată,

Să uit deapururi plânsul greu

Ce m-a zdrobit odată“.

„Iar pasărea neagră

Se tângue 'n sbor

Și zarea cernită

Suspină de-un dor“.

Strofele de mai sus le-am desprins din două poezii, iscălite *Șt.-Ionescu-Bălcești*.

O observație: Ortografia e a dănsului.

Însfîrșit, la ce-am mai cită și alte grozăvii. Sunt prea puternice și cele spicuite, ca cititorul să nu se lămurească deplin de ce se scrie la această revistă anemică.

Dar, să nu uităm „Cronica“, în care am avut humoristicul prilej să citim:

„Zilele acestea în orașul nostru s'a pus *bazele* unei soc. Culturale care va purtă numele de „Cercul Vieții Literare“, și care-și ia sarcina de a trezi orașul nostru“...

Nu ne-ar mira de loc ca miine, poimîine, să „pună bazele“ unei Academii „Viața Literară“ care să-și „ia sarcina de a trezi țara noastră“...

Dar,—pe altădată.

V. D. C.

E C O U R I

Considerăm de abonat pe oricine nu va refuză primirea a două numere din revista noastră; pentru aceasta rugăm călduros pe cei ce nu vor să se aboneze la „Flamura“, să n'o mai prinească dela poștaș, încă după primul număr ce li va fi adresat.

Putându-ne astfel stabili exact numărul abonaților, și deci limitându-ne tirajul în măsura desfacerii, ni se face marelui serviciu de a ni se cruță cheltulile zadarnice, care, în majoritatea cazurilor,ucid în fașe, revistele nou apărute.

„Pe sinceritate și muncă se sprijină reputațiile adevărate. Restul e zăpăceală și corupție a gustului public. Să li-o dovedim cu crudele analize, carte de carte, bucată de bucată, neobosit și inexorabil, adăugând nemilostivirea unei obiectivități care nu poate lăsa scuzele simpatțiilor și antipatiilor pentru ambițiile rănite.“

Iată ce ne aduce primul număr al „Drumului Drept“, sub noua sa schimbare la față.

Rândurile le scrie D-l N. Iorga, și ne îngăduim să urăm energicului „Drum Drept“ o cât mai largă corespundere intențiilor ei și regeneratoare ce ne edifică cuvântul său premergător, că-i va anima lupta pe care o începe. Pentru preludiu îi suntem recunoscători.

Rânduri curate scriu D-nii Tomescu și Făgețel, iar apreciatul liric I. U. Soriecu, publică o poezie caldă, vibratoare de imagini poetice.

„O, lasă-mă să-mi plec umil genunchii
Și mpreunându-mi mâinile-amândouă,
Pe umbra ta, ca binecuvântarea
Să picure a ochilor mei rouă“.

Rea nu e nici „Balada“ D-lui I. M. Marinescu.

iarăși D-l Rădulescu Niger! — Ce vă mirați? Nimic mai simplu decât iarăși D-l Rădulescu Niger! — Aruncați-vă privirile în vitrina oricărei librării, și veți vedea că nu flecăresc. Noul delict se numește „Pentru Patrie“, și e închinat Regelui Belgiei. Spuneți-mi, se putea altfel?

Tot uitându-mă ea în vitrina unei librării, și tot citind: „Orfanii neamului“, de Rădulescu Niger.

„Gelozie“, de „ „ „

„Jertfa“, de „ „ „

„Viața Sbuclumată“, de „ „ „

„Strein în țara lui“, de „ „ „

„Măria Sa Ogorul“, de „ „ „

„Tribunul Poporului“, de „ „ „

„Magistrații noștri“, de „ „ „

„Puderea destinului“, de „ „ „

„Pentru Patrie“, de „ „ „

„Versuri“, 2 volume de „ „ „

„Păcatele lui Gânju“, de „ „ „

„Păcală argat“, de „ „ „

Uf! de... (acesta nu mai e de Rădulescu Niger, autorul fiind eu...)

— Un gând mi-a sărutat creierul.

Iată-l. Ce-ar fi dacă s'ar face statistica serierilor D-lui Rădulescu Niger?

Însărcinarea aceasta e covârșitor de grea, îmi dau seama, totuși ea, ar stârni un tipic curent de curiozitate publică.

Din parte-ne, oferim îndrăznețului eventual statistic, 2 numere din... „Stampa“, (al cărui director a fost... da, aji ghicit.—D-l Rădulescu Niger).

Pentru că nu vom introduce în revista noastră o rubrică pentru răspunsuri, am luat dispoziția ca manuscrisele nepublicate să fie restituite, dacă ni se trimite francarea.

Regretăm că nu putem să vorbim mai pe larg de volumașul de schițe, „Moș-Trăscău“, pe care l'a publicat admirabilul realist, D-l Al Cazaban, într'o editură populară,—din pricină că nu ne aduce aproape nici o pagină nouă. E un cusur deosebit de care pătimește D-l Cazaban, — și al cărui izvor nu-l văd decât în constrângerile existenței zilnice, — obiceiul de a n'fîrpa mereu volume noi, cu una sau două bucați proaspete, iar cu restul recrutat din alte cărți mai vechi.

Și dacă regretăm că „Moș-Trăscău“ nu ne aduce nimic nou, n'o facem atât din pornire contra cusurului amintit, cât pentru că el ne aduce aminte de golul ce se resimte de când D-l Cazaban a n'nceput să scrie din ce în ce mai rar.

Constatăm chiar că în ultimul timp activitatea D-sale literară, e caracterizată tocmai printr'o completă lipsă de activitate. De ce nu mai scrie D-l Cazaban? Pentru c'a observat că n'ncepe să derie „maestru“? Nu ne-ar mira de loc. E ceva specific românesc în acest adevăr. Ori cum, e păcat.

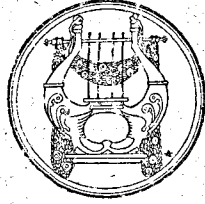
În localitate a apărut „Un cuvânt asupra învățământului comercial“ de D-l Profesor Consi G. Georgescu, Târgoviște.

E o broșură sinceră, care semnaleză, cea dintâi, lacunele acestui fel de învățământ, și în care autorul, sub o formă care atrage, propune remedii. E lăudabilă în deosebi, ideea introducerii unui curs de pedagogie și educație, în programul prea unilateral al acestor școale.

Ne așteptăm la lucrări mai capitale îndreptate în direcția aceasta.

Broșura se vinde la toate librăriile, și costă 50 bani.

Cărțile și revistele primite pe adresa redacției vor fi anunțate la timp; de unele se va vorbi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj